

Fisher Jenő Párizsi Évei Alatt

Ez a kép Párizsban készült. Jenő, a bátyám küldte haza Franciaországból. 1937-ben volt a világkiállítás Párizsban, Jenő abban az időben kint dolgozott szabóként. Tanult apukánál egy fiú, akit mint futballistát kivettek aztán Párizsba. Mivel Jenő barátja volt, így került ki a bátyám is a francia fővárosba. Az a fiú látta vendégül, nála lakott Franciaországban. Aztán 1939-ben hazajött, amikor az eucharisztikus kongresszus volt [A katolikus egyház 1881 óta szervez nemzetközi eucharisztikus kongresszusokat. A 34. Eucharisztikus Világkongresszust, amely a 20. századi magyar katolicizmus legnagyobb eseménye volt, Budapesten rendezték meg 1938. május 25--29. között volt. Az ünnepségsorozat méreteiben és külsőségeiben a Millenniumra emlékeztetett. Az istentiszteletek, ünnepségek, kongresszusi ülések és körmenetek a magyar katolikus egyház erejét és a világegyházzal való egységét kívánták bizonyítani, ezen túlmenően pedig azt is, hogy a külpolitikailag és gazdaságilag is bezárt Magyarország képes 'világraszólóan' megrendezni egy ilyen eseményt. -- A szerk.]. Azért jött, mert Párizsból kiutasították az idegeneket. Amikor megérkezett, azt mondta, hogy a legrosszabb, a legnagyobb átok, ha egy külföldre azt mondják a

franciák, hogy 'piszkos idegen'. Pedig nagyon szerette Franciaországot. Én akkor még diáklány voltam. Emlékszem, szerepeltem az iskolában, és küldött nekem egy nyakláncot 'a kis művésznőnek' címezve. Akkor lehettem a polgáriban elsős vagy másodikos. Jenő és Imre a munkaszolgálatból hazatérve önálló szabóságot vezettek Nyíregyházán. A város közepén volt a műhely a Zrínyi Ilona utcában, az ötvenes évektől azonban nem tarthatták meg, s bár Jenő önálló maradt élete végéig, alkalmazottat nem foglalkoztathatott az államosítás miatt [1949 decemberében államosították a 10 főnél több alkalmazottal működő üzemeket, majd rövidesen gazdasági szigorító intézkedésekkel (nyersanyag- és árubeszerzés, energiaellátás korlátozása stb.) az 1-3 alkalmazottnál többet foglalkoztató kisipari műhelyek működését is lehetetlenné tették. Az 1950-es évek második felétől a kisiparosok száma nőtt, bár a diszkrimináció csak lassan oldódott. - A szerk.]. Úgyhogy ettől kezdve egyedül dolgozott. A bátyáim feleségei nem voltak zsidók. Jenő is és Imre is nagyon jó házasságban élt a keresztény feleségével, de gyerek egyiküknél nem született. Átment rajtuk az idő, később pedig meg már az ember meggondolja. Jenő meglátogatott bennünket Beregszászon, mert kapott beutazási engedélyt. Az elsők között volt, aki a Szovjetunióba merészkedett, illetve jöhetett. Korábban nagy demokrata volt, és látta, hogy nálunk még sorban állnak kenyérért meg cukorért, és azt mondja -- hangosan --, 'Nem tudom elképzelni, hogy egy olyan államban, amelyik győzelmet aratott a németek felett, az embereknek miért kell sorban állniuk a kenyérért?'. Könyörögtem neki, hogy hallgass, mert itt háromféle ember van: a volt, a van és a lesz. Kérdezte: mit jelent az? Mondom volt a börtönben, van a börtönben, és lesz a börtönben. Erre azt válaszolta: ne beszélj marhaságokat! Egyszer elment a fodráshoz, és kezdett beszélgetni a borbélyal. Kérdi, mit keres maga egy hónapban? Azt válaszolja az ember: 'Háromszáz rubelt.' 'És mibe kerül egy kiló kenyér?' -- kérdi a bátyám. 'Három rubel.' 'És mibe kerül egy liter tej?' 'Három rubel.' 'És mennyi a lakbér?' 'Száz rubel.' 'És miből él?' Azt mondja erre a férfi, ne kérdezze -- ki mint tud. Aztán mondtam neki: 'Te, ne mondj ilyeneket, mert bajba kerülök miattad.'